

Схвалено

педагогічною радою

протокол від 26 грудня 2022 № 5

Затверджено
Наказом по школі від 26 грудня 2022 № 212
Директор Світлана ГОРЕНКОВА

КОНЦЕПЦІЯ мовної політики спеціальної школи

Вступ

Нормативно-правова база.

Концепція державної мовної політики в Україні схвалена Указом Президента від 15.02.2010 року.

В Концепції зазначено, що «Мовна політика посідає чільне місце в системі державних пріоритетів, оскільки її стратегічним завданням є забезпечення неухильного додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин та задоволення мовних потреб громадян України.

Концепція державної мовної політики України розроблена відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини в мовній сфері.

Пріоритетом державної мовної політики є утвердження і розвиток української мови - визначального чинника і головної ознаки ідентичності української нації, яка історично проживає на території України, становить абсолютну більшість її населення, дала офіційну назву державі та є базовим системоутворюючим складником української державності».

Основні завдання Концепції мають сприяти:

- забезпеченню безумовного додержання норм статті 10 Конституції України та законодавства про мови;
- утвердженню української мови як державної в усіх сферах суспільного життя спеціальної школи;
- посиленню функції державної мови як об'єднавчого і консолідаційного чинників в житті школи;
- підвищенню загальної мовної культури учасників освітнього процесу, задоволенню їх мовних потреб;
- захисту мовно-культурного та мовно-інформаційного простору школи;
- забезпеченню гідного місця української мови у мовно-інформаційному просторі школи.

Концепція мовної освіти в Україні визначає мету і завдання, принципи вивчення мов, структуру і зміст навчання, умови реалізації. Вона ґрунтується на основних положеннях Конституції України, Законів України «Про освіту», про мови, Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти.

Мета вивчення мов полягає у становленні духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися виражальними засобами мови, її типами, стилями, жанрами, формами в усіх видах мовленнєвої діяльності, орієнтується в постійно зростаючому інформаційному потоці, уміє самостійно навчатися і самовдосконалюватися.

Освітні, розвивальні та виховні цілі реалізуються не лише на уроках мови, а й у процесі вивчення всіх інших навчальних предметів, у проведенні позакласних і позашкільних заходів.

При розробці концепції мовної політики спеціальної школи враховані Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 596 та від 19.05.2021 № 474, листів Міністерства освіти і науки України від 15.12.2021 № 1/9-67, Київської міської державної адміністрації від 10.11.2022 № 5609/5650.

Зміст мовної освіти

Зміст навчання мов має бути різноплановим і відображати три взаємопов'язані складові – мовні і мовленнєві знання, практичні вміння й навички, цінності. Відповідно до цього у змісті належить якнайповніше висвітлити:

- актуальні проблеми функціонування мови в суспільстві; теоретичний мінімум відомостей про мову та її систему (фонетику, лексику, словотвір, морфологію, синтаксис, стилістику, орфоепію і правопис), необхідний для формування лінгвістичного світогляду – системи знань про мову й мовлення і розвитку на цій основі комунікативних умінь і навичок;

- функціональну систему мовлення, представлену мовленнєвою діяльністю в єдності чотирьох складових; аспект культури мовлення, що охоплює його нормативність (дотримання правил усного й писемного мовлення), адекватність (точність висловлення думок, почуттів, волевиявлень), естетичність (оптимальний темп і гучність мовлення, тембр і інтонація, тональність, лексичне багатство, різноманітність синтаксичних конструкцій, образність), поліфункціональність (застосування мови в усіх її аспектах у будь-якій сфері суспільного життя);

- відомості, що розкривають феномен людини, людства, України й інших країн в їхній самотності і всепланетарності водночас (основні світоглядні ідеї, ідеали, етичні уявлення, естетичні уподобання, особливості менталітету різних етносів, народів, матеріали, пов'язані з історією, географією, матеріальною і духовною культурою тощо).

Пріоритетами у реалізації державної мовної політики в спеціальній школі є:

- застосування законодавства про мови;
- забезпечення права здобувачів освіти на одержання інформації українською мовою, українською жестовою мовою;
- підвищення престижу української мови та української жестової мови;
- виховання української мовної свідомості та національної гідності.

Одна з ключових компетентностей Нової української школи - це вільне володіння державною мовою.

Навчання української мови має на меті виховання компетентного мовця, національномовної особистості, у якій сформоване уявлення про себе як суб'єкта життя і найвищу цінність на Землі, про соціальний устрій, ціннісне ставлення до багатовікових норм культурного життя, до природи як спільного дому людства, активна життєва позиція; готовність захищати й утверджувати в суспільстві способи життя, гідні Людини.

Мета компетентісно орієнтованої методики навчання української мови полягає в забезпеченні дієвості процесу формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатої, креативної мовної особистості. В школі визначено такі завдання навчання української мови учнів:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України;
- формування предметної і ключових компетентностей;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, системи загальнолюдських, національних, особистісних ціннісних орієнтирів;
- навчання засобами мови пізнавати світ, облаштовувати гармонійне співіснування в ньому, зберігати й передавати культурну спадщину, виражати емоції й почуття, розв'язувати життєві проблеми;
- формування мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки;
- розвиток логічного і критичного мислення, творчої уяви;
- формування мовного смаку, мовного чуття і мовної стійкості, сприяння усвідомленню краси й естетики української мови.

Опанування української мови має забезпечити інтелектуальний розвиток учня, формування здатності ідентифікувати себе як свідомого представника своєї нації, почуття відповідальності за власний мовленнєвий вчинок, уміння адекватно реагувати на суспільні запити й виклики; прагнення до самовдосконалення, саморозвитку й самоосвіти, показником чого є сформованість предметної і ключових компетентностей.

Головним державним документом, що спрямовує й унормовує процес навчання української мови в спеціальній школі, є програма.

Основним завданням освіти є виховання і підготовка вільної особистості, громадянина-патріота з активною життєвою позицією, поглядами на життя й демократичною культурою життя й діяльності в демократичному суспільстві.

Завдання спеціальної школи щодо реалізації державної мовної політики:

1) освітні завдання:

- ознайомлювати дітей з Україною - багатонаціональною державою, в якій проживають люди різних національностей;
- державною мовою України - українською мовою та національними мовами (відповідно до етносу, національності дітей);
- національними традиціями, обрядами, звичаями, оберегами українського народу;
- усною народною творчістю українського народу;
- творчістю українських поетів, прозаїків, художників;

2) розвивальні завдання:

- розвивати особистість дитини у мовленнєвому середовищі;
- розвивати прагнення до пізнання національних українських традицій, мовленнєвого етикету;
- формувати вміння встановлювати контакти, ініціативність у спілкуванні українською мовою з дорослими та однолітками;
- формувати соціальні емоції, моральні почуття й соціально значущі мотиви в оволодінні та спілкуванні українською мовою; первинні ціннісні орієнтації в культурній та державній спадщині українського народу;

3) виховні завдання:

виховувати:

- любов до України; патріотичні й інтернаціональні почуття, толерантність і повагу до дітей (людей) різних національностей, які проживають на території України;
- сталий інтерес, повагу до державної мови та бажання оволодіти, спілкуватись українською мовою під час освітнього процесу і в побуті, у повсякденні;
- інтерес до українських національних традицій, символів, звичаїв, обрядів, оберегів;
- бажання вивчати пісні, вірші українських поетів, малі жанри українського фольклору;
- культуру спілкування.

Заходи щодо розвитку та популяризації української мови та національно-патріотичного виховання в спеціальній школі:

- Наказ по школі «Про дотримання мовного законодавства та затвердження єдиного мовного режиму школи».
- Проведення Свята першого дзвоника та Тематичного першого уроку.
- Проведення заходів до Дня української писемності та мови.
- Проведення годин спілкування по класах на тему: «Державна символіка».
- Години спілкування:

- «Я-громадянин України і пишаюся цим» (1-4 класи).
- Інтелектуальна гра «Невідома Україна?» (5-7 класи).
- «Я – громадянин-патріот незалежної держави».
- «Україно, матінко моя».
 - Заходи до Дня захисника України, День українського козацтва.
 - Виховні бесіди:
 - «Наша вітчизна – Україна».
 - «Моя земля – земля моїх предків».
 - Українські традиційні свята:
 - Андріївські вечорниці
 - Святий Миколай у гості завітав
 - Фольклорне свято «Різдвяний вертеп»
 - Новорічні свята
 - Колодій
 - Великдень
 - День матері
 - День вишиванки
 - Засідання педагогічної ради: «Формування у здобувачів освіти рис громадян Української держави, духовності, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури».
 - Виховні години «Як люди вчилися бути громадянами?».
 - Заходи до Міжнародного Дня рідної мови (уроки, виховні години, вікторини, книжкові виставки).
 - Декада пам'яті Т.Г. Шевченка «Ти син України, ти дух її вічно живий».
 - Міжнародний день родини «Сім'я, родина, рід, які слова святі, вони потрібні кожному в житті!».